

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Cap. II. De Iuramento?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

bus, (licet materialiter tantum) sic maledicant; præsertim in faciem: quia est grave contra debitam reverentiam. *Bald. l. c. v. inf. l. 5. c. 3. d. 6.*

XI. In ira usurpare Dæmonem, sine imprecatione non est per se peccatum: assidua tamen ejus nominatio non decet Christianum, & ratione scandali posset esse gravis. *Laym. l. c.*

XII. In confessione exprimenda est qualitas blasphemie; videlicet utrum contra Deum, an Sanctos fuerit: illas enim specie differre est probabile secundum *Suar. Sanch. Reg. Azor. Laym. Dian. tom. 1. R. 50. Lugo d. 15. n. 2. 17.* contrarium tamen tenet *Trull. l. 1. c. 11. d. 2. n. 5.* cum *Dian. p. 1. tr. de circumst. R. 39.*

CAPUT II.

De Juramento.

DUBIUM I.

Quid sit Juramentum?

Resp. Juramentum est invocatio tacita vel expressa Numinis divini, tanquam primæ & infallibilis veritatis, in testem alicujus rei. Hæc autem invocatio in eo consistit, quod jurans, quantum in se est, cupiat ac velit, Deum id quod jurat testari, & manifestare. (si & quando nimirum illi placuerit, sive in hac vita, sive in altera) tanquam, quod ab ipso Deo sit cognitum, & verum. *Ita communiter Doctores, S. Thom. 2. 2. q. 89. a. 1. Bonac. d. 4. q. 1. p. 1. Sanch. 3. mor. c. 1. Laym. l. 4. tr. 4. cap. 1.*
Unde resolvitur.

I. Quoad

I. Quoad forum internum, jurat quisquis interiorius intentionem habet, sive formalem sive virtualem, & invocat Deum in testem, sive his, sive illis verbis ac signis, sive etiam nullis usu sit; ita ut, si quis utatur verbis nullo modo importantibus juramentum, & is tamen ea putet esse juramenta, verè juret; & contra. *Suar. l. 1. c. 1. Sanch. l. 3. c. 1. Laym. l. 4. tr. 3. c. 1.* Quoad forum autem externum quam formulæ jurandi rationem habeant, ac proinde, quæ verba licitè usurpari in conversione possunt, patet ex sequentibus.

II. Quando dubium est de jurantis intentione, judicari solet secundum communem acceptationem verborum, quibus est usus.

III. Veram rationem juramenti habent hæ formulæ: testor Deum, vel invoco Deum in testem. *Luff meinen Eyd: bey meinem Eyd:* nisi aliud de usurpantis intentione constet: quia multi ita loquuntur, v. g. *Ich schwere dir ein Eyd: vel bey meinem Eyd/hoc vel illud faciam,* quorum tamen mens non est seriò id jurare, sed tantum iracundè, & gravius affirmare. *Laym. l. c. c. 2.*

IV. Fides à Sacerdotibus loco juramenti exigi solita per eorum consecrationem, uti & formulæ illa Principum, *bey unsern Fürstlichen Ehren/und Treuen/* etsi non sint juramentum, tamen in foro accipiuntur loco juratæ promissionis; uti & si personis illustribus vel nobilibus dicatur, *bey meinen Adeltichen Ehren/Treuen und Glauben.* *ay. Laym l. 2. cap. 2.*

V. Formulæ hæ, *Deus novit, Deus testabitur suo tempore, coram Deo loquor, Deus novit omnia,*

maia, Deus videt meam conscientiam, censetur tantum narrative proferri, non invocative, (atque adeo non sunt juramenta) nisi aliud constet, aut ex circumstantiis probetur. *Laym. l. c. 4. Bon. q. 1. p. 2. ex Suar. Less. Sanch. &c.*

VI. Non sunt juramenta, quæ dicuntur per modum sponsonis, v. gr. expono caput meum, amputentur mihi aures si ita sit, &c. *v. Sanch. l. c. 2. 42.*

VII. Non verè jurat, qui ut juramentum coactus vitet, dicit se jurare per omne id, per quod potest: quia cum nulla res sit, per quam absq; necessitate jurare licitè possit, censetur per nihil jurare intendisse.

VIII. Non sunt juramenta, (quod Confessarii & Catechistæ moneant, ne ex erronea conscientia peccetur) verè, certè, in veritate, fide boni viri, per fidem meam, fide boni Christiani, vel Sacerdotis, vel Regis; per conscientiam meam, super conscientiam meam, &c. ut habet *Less. c. 42. d. 1. Bonac. l. c.* quia tantum significant illum loqui ex dictamine conscientiæ, & notitia veritatis; nec in testem adducitur Deus. Effet tamen juramentum, dicere, per fidem Catholicam, per S. Evangelium, quia tunc censetur in testem adduci illius fidei & Evangelii auctor. *v. Laym. l. c.*

IX. Non jurat, qui dicit tam verum est, quam sol lucet, quàm hic sedeo, ambulo, &c. Unde etsi comparatio falsa sit, tantum est mendacium, cum nullus in testem invocetur. Idem est, si dicas, quod dico est Evangelium, est instar fidei, est de fide, &c.

X. Quam

X. Quamvis hæ & similes comparationes; (tam verum est, quàm Deus est, quàm Christus est in Venerabili Sacramento, quàm verum est Evangelium: item, tam sum innocens, quàm B. Virgo, vel Franciscus; &c.) communiter videantur continere juramentum cum blasphemia, id tamen non satis apparet, quia nullus in testem invocatur. Neque videtur esse blasphemia, si sit verum, & animus proferentis sit significare tantum similitudinem; ut sensus sit, hoc esse verum suo modo, sicut alterum est verum suo modo. Tum verò esset blasphemia, si usurpans intenderet significare, tantam esse (secundum æqualitatem) in suo dicto certitudinem, quanta est in ea veritate fidei. *Sanch. 2. mor. c. 31.*

XI. Non est juramentum, cum quis jurat per creaturas, in quibus nihil divinæ bonitatis specialiter elucet: quia tunc non censentur adduci cum relatione ad Deum, ut si dicas: juro per hanc barbam; vestem, &c. Censetur autem juramentum, cum fit per creaturas nobiliores, cum per eas tunc accipiatur earum Creator, ut qui in iis singulariter residet, ac relucet, sic v. g. dum juratur per cælum, intelligitur illius habitator; dum per terram, is, cujus hæc scabellum; dum per templum, is, qui ibi colitur, dum per aliquod Sacramentum, is, qui instituit; dum per crucem, is, qui in ea fixus est, dum per Evangelia, ea tangendo aut nominando, is, cujus ea verba sunt, *Bon. q. 1. p. 1. n. 4. ex Suar. Sanch. ll. cc.*

DUBIUM II.

Quotuplex sit juramentum?

Resp. Divisiones aliquot communiter afferuntur, sed tantum accidentales, quæ speciem non mutant, ut in confessione distinguere non sit opus. *Suar. Less. hon. p. 2.* Itaque dividitur

Primo In verbale, Reale, & mixtum; cum videlicet vel verbis fit, vel actione aliqua, ut erectione digitorum, contactu crucis, sceptri; Evangeliorum; vel & verbis simul; & actione corporali; unde vocatur juramentum corporale. *v. Bon p. 2.*

Secundo. In invocatorium seu Contestatorium, & in Execratorium seu Imprecatorium, illud est, quo Deus simpliciter, ut testis invocatur: hoc autem; quo non solum vocatur testis, sed etiam, ut vindex; cum jurans se, vel alium dilectum, vel aliquid sui aut suorum, subjicit Deo puniendum, si falsum dicat: ut; ita me Deus amet, adjuvet; puniat me Deus; faciat Deus, ut hinc nunquam sanus surgam; nec conjugem, nec liberos vivos hodie intuear; tollat me Deus subitanea morte; æternum damnet; super animam meam, &c. in quibus, quando falsò juratur, an sit cõjuncta altera species malitiæ contra charitatem sui; aut proximi, Scholastici controversant. Negat, *Suar. Valent. &c.* quia non solet quis, etiam amico suo tale malum ex animo imprecari, sed potius cogitat Deum non facturum esse. *v. Bon. di. 4. q. 1. p. 2.*

Tertio. In Assertorium & Promissorium. Illud est, quo præterita vel præsentia affirmantur, aut negantur: hoc autem est; quo aliquid futurum pro-

mittitur. Addunt aliqui Comminatorium; ut v. g. per Deum ego te cædam. Sed hoc referri potest ad promissorium. In confessione non opus est explicare; utrum per Deum, an Sanctos juraris: quia est ejusdem speciei malitia, cum jurans semper intendat Deum adducere in testem, *Suar. Lessic. 42. Lugo d. 16. n. 286.*

DUBIUM III.

An, & quando sit licitum jurare?

Resp. Juramentum, si debito modo fiat, licitum est. Est de fide. Et quidem est actus religionis, ut omnes docent. Tunc autem debito modo fit, cū in eo observantur hæc tria, 1. est iudicium, quod exigit, ut cum discretione, prudentia, consideratione, ac reverentia, non sine necessitate, aut gravi causa fiat. 2. est iustitia, quæ exigit, ut quod juratur sit res iusta, licita, & honesta. 3. est veritas, ut nimirum sit res vera, aut saltem ex gravi ratione putetur esse vera; ita ut, prout ex defectu alicujus horum minor aut major in Deum injuria aut irreverentia redundare censetur; ita quoq; majus aut minus committatur peccatum. *Vnde resolvitur.*

I. Quoad iudicium, si hoc solum desit, ut plurimum est veniale tantum: ut si quis absq; necessitate juret, sive ex levitate quadam animi, sive ex consuetudine. *vid Sanch. l. 3. c. 6. n. 22. Less.*

II. Mortaliter tamen etiam hic, aut venialiter peccari potest, juxta quantitatem negligentiae, quam jurans admittit in investigatione veritatis, vel tollenda consuetudine, *Sanch. n. 10.*

III. Et sic mortalis est status illorum, qui non tol-

tollunt consuetudinem jurandi sine attentione, sitne verum hoc an falsum, quod jurare solent.

IV. Quod ad justitiam spectat, peccat mortaliter, qui jurat se facturum rem mortaliter malam; ut se aliquem interfectorum: quia est gravis irreverentia, divina autoritate se ad peccatum mortale quasi obligare; ita, ut hic duæ malitiæ concurrant: una, quod velit malum; altera, quod ad hoc abutatur autoritate Dei, odientis omne malum. *Bon. l. c. p. 3. Less. l. 2. c. 43. d. 3.*

V. Venialiter autem peccat, qui jurat facere rem venialiter malam, aut vanam, aut inutilem, aut frivolum; cum ibi levis tantum irreverentia censeatur. *Bon. ib. Less. l. c.*

VI. Item peccat venialiter, qui jurat aliquid contra consilia Evangelica, ut se non ingressurum religionem, non daturum eleemosynam, aut mutuum, *Suar. Less. Sanch. Bon. l. c.*

VII. Quod ad veritatem spectat, cum hæc deest, peccatur mortaliter: quia committitur gravis in Deum irreverentia, quippe cum adducatur in testem falsitatis, quasi vel ipse veritatem nesciat, vel velit aut possit decipere, testando falsum. Nec hic excusat levitas materiæ: quia sive hæc sit gravis; sive levis; seria, sive jocosa, æqualiter tamen repugnat Deo testificarifalsum: & tale juramentum dicitur perjurium, *S. Tho. 2. 2. q. 97. a. 7. Less. Sanch. Bon. l. c.* An autem, & quando perjurium possit esse veniale per accidens, *v. Escob. t. 1. c. 3. n. 6.*

VIII. Nec excusatur, qui jurat verum, si is putabat esse falsum; vel qui jurat pro certo, de quo ipse dubitat, et si à parte rei verum sit. *Sotus Nav. Bon. l. c.*

IX. Peccat æquè graviter, qui ab altero exigit juramentum, sciens eum esse p̄jeraturum. Excipe, nisi justa causa, & necessitas exigat; quia tunc perjurium ex sola pejerantis malitia sequitur, nec alter moraliter censetur illius causa, cum utatur suo jure. Quod tamen extra judicium rarò habet locum in privatis personis. *S. Thom. q. 89. Suar. l. 3. c. 13. & 14. Sanch. lib. 3. c. 8.*

X. Non pejeravit, qui juravit aliquid re ipsa falsum, quod ipse bona fide, & cum ratione putavit esse verum.

XI. Excusari subinde quidam simplices à mortali perjurio videntur posse, ratione inconsiderationis, cum usurpant quasdam formulas juratorias, ut, per animam meam; puniat me Deus. Et sic enim sciunt id vocari juramentum, non tamen apprehendunt, quod jurare sit aliquid grave, & invocare Deum in resem; sed tantum apprehendunt confusam aliquam rationem mali, non tanti momenti, *v. Bon. l. c. Lay. c. 1. 14.*

DUBIUM IV.

An in juramento liceat uti æquivocatione.

Resp. Jurare cum æquivocatione, quando justa causa est, & ipsa æquivocatio licet, non est malum: quia ubi est jus occultandi veritatem; & occultatur sine mendacio, nulla irreverentia fit juramento. Quòd si autem sine justa causa fiat, non erit quidem perjurium, cum saltem secundum aliquem sensum verborum, vel restrictionem mentalem verum juret, erit tamen ex genere suo mor-

tale contra religionem; cum sit gravis irreverentia, ad alterum in re gravi decipiendum usurpare juramentum. *Ita communiter DD. v. Sanch. l. 3. c. 6. Bonac. p. 12. Lay. cap. 1. Unde resolvitur.*

I. Graviter peccat, qui utitur æquivocatione, quando non rogatus, sed sponte sua jurat, quia tunc tenetur uti vocabulis secundum communem significationem, inquit *Tol. l. 4. c. 21.* eò quòd non habet rationem æquivocandi.

II. Graviter item peccat, qui utitur æquivocatione, quando juramentum justè exigitur, ut à judice vel superiore, in re gravi. *Bon. l. c.*

III. Si autem fiat tale juramentum in re levi, per jocum, & citra inobedientiam, ac notabile damnū alterius, erit tantum veniale; ut probabilitè docet *Sanch. lib. 3. cap. 6.* contra alios: quia sola discretione sive judicio caret. *v. Bon. l. c.*

IV. Licet æquivocè jurare, si juramentum exigatur injustè, ut v. g. si quis exigat juramentum, qui jus non habet, v. g. Judex incompetens: vel si non servet ordinem juris. Item, si exigatur per vim, injuriam, metum, v. g. si vir exigat juramentum ab uxore de adulterio occulto; si latrones exigant à te lytrum cum juramento. *Sayr. l. 4. c. 5. Et l. 12. c. 17. Less. Trul. l. 2. c. 1. d. 15.*

V. Qui exterius tantum juravit sine animo jurandi non obligatur, nisi forte ratione scandali, cum non juraverit, sed luserit. In foro tamen externo potest cogi, ut servet, *Sanch. 7. mor. c.*

10. n. 11. Trul. l. 2. d. 10.

DU.

DUBIUM V.

Qua, & quanta sit obligatio Juramenti promissorii?

Resp. In Juramento promissorio duæ affirmantur veritates: una de præsentis primaria, quod scilicet jurans habeat animum implendi, quod promittit: altera secundaria de futuro, quod scilicet impleturus sit suo tempore, quod promittit, sive promittat Deo, & est votum eum juramento, sive homini, & est jurata promissio humana. Unde oritur obligatio implendi, si rationabiliter possit. *communiter DD. ut Lay. l. 4. t. 3. c. 6. Bon. pag. 7. Unde resolves.*

I. Defectu primæ veritatis jurans verè pejerat mortaliter, si vel non habet animum implendi: sive materia sit parva, sive magna; licita sive illicita: vel si dubitat, an facturus sit necne, quod jurat, vel si putet sibi moraliter impossibile ut impleat, quod promittit: quia quoad istam veritatem præsentem, promissorium ab assertorio non differt: unde nec parvitas materiæ excusat. *ibidem.*

II. Defectu secundæ veritatis verè pejerat is, qui quod promissit, postea non implet, si rationabiliter implere potest. Id solum hic dubitatur, an qui promissit rem exiguam cum juramento, ut v. g. dare alteri unum pomum, vel nummum pro elemosyna, vel castigare prolem, vel inter vendendum nolle se minori pretio vendere, vel nolle primum locum occupare, aut præcedere in ingressu portæ, &c. an inquam sub gravi peccato teneatur hæc servare? Ubi speculativè quidè videtur quod

quod sic, quia verè adductus est Deus, ut testis, quod sit facturus, ergo si sine causa non facit, quantum in se est, facit Deum testem falsum. *Cajetan. Valent. Tolet. lib. 4. cap. 22. alii.* Nihilominus probabiliter alii tenent contrarium, ut *Sanch. v. Lay. supra c. 14.*

III. Illud certum est, quod si ex eo, quod jurasti, tantummodò parum aliquid non serves, non esse grave, v. g. si jurasti te non bibitarum vinum, non peccas mortaliter parum bibendo. *Sanch. t. 1. 4. c. 12. n. 21.* quia tunc excusat parvitas materiæ. Et sic excusantur, qui jurant servare statuta alicujus Capituli, collegii, Universitatis, & c. si postea parvum aliquod statutum violent. Et idem dic de tabellionibus juratis, & aliis ministris justitiæ, ut & de eo, qui ex summa, quam alteri se daturum jurasset, parum tantum detraheret, *Navar. Sanch. vid. Laym. Bona. p. 14.*

IV. Obligaris probabiliter juramento promissorio, etsi extortum à te sit per injuriam, ac metum, ut si oblitus uti æquivocatione, jurasti prædonibus dare lytrum, usurario usuram. *Bec. 2. 2. q. 89. & c.* Negat tamen *Az. tr. 1. l. 11. cap. 7. q. 2.* in materia matrimonii: quia matrimonium coactum metu cadente in constantem virum, nullum est: hinc etiam juramentum extortum de eo contrahendo, videtur relaxatum ipso jure, ait *Cajet. V. perjurium. Suar. c. 9. Sanch. Bon. p. 9.*

V. Obligaris item, etsi juramentum sit errore aut dolo extortum, si dolus vel error versetur tantum circa circumstantias accidentales, non magni momenti: nam si versetur circa substantiam, ut v. g.

si anulum te daturum alteri jures, putans esse ferreum, cum sit aureus, vel circa circumstantiis magni momenti, quibus cognitis non jurasses non obligaris. *v. Sanch. l. 3. cap. 11. n. 41. Suar. &c.*

VI. Non inducit ullam obligationem, si juras rem malam, aut vanam, aut inutilem, aut, ut habet *Cajet.* indifferentem, quæ nec ex fine, nec circumstantiis cohonestatur: quia juramentum non potest esse vinculum iniquitatis, aut vanarum rerum ac otiosarum, ad quas Deus non vult nos obligari. *Bon. & communiter.* Ubi Nota ex *Laym. supra cap. 6.* juramentum non conualescit, etsi talis res illicita & vana, postea mutatis circumstantiis fiat honesta, cum juxta *regulam 18. juris in 6.* non firmatur tractu temporis, quod initio non subsistit.

VII. Nec obligaris implere, si quid jurasti contra consilia Evangelica; ut non ingredi religionem, non dare eleemosynam, &c. *Moli. Sanch. Lay. l. 4. t. 3. c. 6.* Et licet peccaris talia jurando, non tamen peccas non implendo. *v. Cajet. V. perjurium.*

VIII. Teneris implere, nec potes commutare in aliud opus melius; ut v. g. religionem, si aliquando jurasti in utilitatem aut gratiam alicujus hominis, aut aliquorum; dummodo sit inhonestum, & sine peccato impleri possit. Unde v. g. alumnus qui juravit se servitutum Principi, aut huic vel illi Ecclesie, &c. non potest ingredi religionem sine relaxatione. Excipe tamen, si jurasses Titie eam ducere: nam eo casu potes ea relicta ingredi religionem; quia juramentum sortitur naturam actus

actus, cui apponitur: promissioni autem matrimo-
nii hæc tacita conditio inest, nisi ingrediar religi-
onem. *vid. Lay. cap. 6. Bon. d. 4. q. 1. p. 3.*

Resp. II. Juramentum promissorium eandem
habet conditionem, eodemq; modo explicandū
est, quo promissio, vel propositum cui annexum.
Ratio, quia accessorium sequitur principale, ideo-
que quando non obligat promissio, nec obligat
juramentum appositum, *Less. l. 2. c. 42. d. 2. Bon. d.*
4. q. 1. p. 16. Trull. l. 2. c. 1. d. 17. Unde resolves.

I. Titius, qui cum juramento promissit nuptias
Bertæ diviti, sanæ, virgini, bonæ famæ, & c. non te-
netur stare juramento, postquam Bertæ incidit in
paupertatem, infirmitatem, fornicationem, vel
infamiam: quia promissio ipsa nõ obligat eo casu.

II. Qui urbanitatis causa juravit se ante alterū
non sessurum, bibiturum, vel ingressurum domū,
& c. non peccat contra juramentum, si coactus ab
altero prius sedeat, bibat, vel ingrediatur: tum
quia promissio illa vel propositum habet tacitam
conditionem adjunctam (nisi me cogaris) quæ
sublatâ non obligat, & consequenter nec juramen-
tum: tum quia relaxatur ab altero cedente juri
suo. *Bon. l. c. Sanch. Less. Trull.*

III. Qui juravit se servaturum decreta, & regulas,
vel statuta alicujus congregationis, universitatis,
vel Capituli, tantum tenetur servare ea, quæ sunt
in vigore, & quatenus sunt in usu, vel servantur à
majore parte Capituli, nisi tamen aliud constet de
mente jurantis, vel hic voluerit se ad illa impedē-
ter à statutis obligare. Ratio patet, quia promissio
ipsa non aliter obligat. *Trull. l. c. Az. Less. Dian. p.*
2. tr. 6. in R. 39.

IV. Qui juravit se servaturum secretum, non peccat contra juramentum illud detegendo; quod non potest illud celari absq; gravi suo, vel alterius damno: quia ipsa permissio secreti non videtur obligare, nisi hac conditione, (si non noccat)

Sylv. Bonac. Sanch. Trull. l. c.

V. Qui juravit Judici se dicturum, quæ novæ non tenetur revelare occulta. Ratio patet, *Leff. Bon. Trull. l. c.*

VI. Qui juravit se soluturum debitum intra mensem, non tenetur intra illum vi juramenti solvere, si à creditore terminus solutionis prorogatur: quia cum hic cedat juri suo, cessat obligatio promissionis, & consequenter juramenti, *Arz. Bon. Trull. l. c. n. 18.*

DUBIUM VI.

Quibus casibus excusetur ab impletione, quæ in promissorio juramento obligationem contraxit?

Resp. Tales casus præter ea, quæ ex superioribus colliguntur, à *Tol. & Cajet.* recensentur isti I. Si quod bonum erat tempore juramenti, propter circumstantias postea fiat illicitum, vel vanum, vel impeditivum majoris boni, vel melius sit omittere, quam impleri. *Sanch. cap. 15.* II. Si juramentum mutet in opus aliud apertè melius & Deo gratius: id enim quisq; per se potest, ut habet. *Tol. c. 23.* Excipe tamen semper, si quid in hominis commodum jurasses: nec enim Deus illum vult defraudari. III. Si notabiliter mutetur status rei; ut si v. g. ju-

jurasses aliquem punire ista punitione, is autem supplex veniam peteret, & ageret pœnitentiam, posses ei sine perjurio condonare: quia juramentum obligabat servato eodem statu, in quo non pœniteret. *Laym. cap. 9 IV.* Si res jurata facta sit inutilis ad intentum, maximè, si magis illius destructiva, ut si v.g. ex correctione impœnitentis filii notaretur is magis destruendus, quàm emendandus; aut si turbanda familia; secuturæ rixæ cum uxore, & sic præstet non corrigere. *Regin. lib. 18, cap. 56. Bonac. l. c. p. 14. V.* Si ita ferant conditiones illæ, quas in quovis promissorio juramento tacitè subintelligi, natura & Doctores docent. Tales autem sunt, ut *Laym.* dicit *supra cap. 9.* 1. si potero. 2. salvo jure superioris. 3. nisi res notabiliter mutetur. 4. nisi obligatio tollatur. De quo sequens Dubium.

DUBIUM VII.

Quomodo obligatio juramenti tollatur per irrotationem, dispensationem, commutationem, & remissionem?

Resp. De hoc ex conditionibus jam positis, & potestate superiorum in suos, ac suorum vota, à *Laym. hic c. 11. & aliis communiter* hæc traduntur.

I. Quod spectat ad irrotationem, irritare & annullare potest juramentum omnis is superior, maritus, aut dominus; qui & quomodo irritare potest suorum vota. *Sanch. c. 19. n. 7. Suar. Azor. Fill. l. 25. c. 9. q. 9. p. 17. dub. 6. v. Caput seq.*

II. Possunt & iidem irritare juramenta promissoria, facta in gratiâ hominis, quotiescunq; ipsam

promissionem seu contractum infirmare iis concessum est.

III. Quoad dispensationem, quicumque habet potestatem ordinariam vel delegatam, vel privilegium disponendi in votis, potest in iisdem dispensare, etiam si jurata sint.

IV. Quoad commutationem, eadem est ratio, quæ de dispensatione.

V. Quod attinet ad remissionem, sive relaxationem, iuramentum factum in favorem hominis non potest relaxari, nisi ab eo, cui factum est, aut a suo, & promissa materia subiecta est.

VI. Et is quidem potest remittere, etsi talis favor ei juratus esset propter Deum; v. g. si quis propter Deum jurasset pauperulam eam ducere, potest ipsa iuramentum illud relaxare, ut habet *Nar. & alii contra Sotum & Sylv.* quia licet iuramentum principaliter factum sit propter Deum; quia tamen executio est in favorem hominis, ab hominis etiam voluntate dependet.

VII. An etiam civilis potestas relaxare possit iuramenta suorum subditorum in temporalibus, quando iusta causa subest, v. g. quia metu, vel per aliam injuriam extorta sunt, controvertitur. Alii negant, alii ajunt, apud *Laym.* Probabile est, quod docet *Sanch. l. 3. c. 12. cum Suar.* non posse relaxare directè, sicut potestas Ecclesiastica, quando dispensat, sed tantum indirectè, v. gr. ratione materiæ: vel supplendo vicem ejus, cui juratum est, & qui remittere debeat. Plura ad forum externum spectantia circa iuramentum, v. apud *Laym. supra cap. II. Bonac. l. 6.*